

Gdańsk, 17 czerwca 2019 roku

Gdański Uniwersytet Medyczny

Wydział Nauk o Zdrowiu

z Oddziałem Pielęgniarstwa

i Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej

Piotr Ł. Holajn

**Wpływ refleksji nad śmiercią na samoocenę pracowników ochrony zdrowia
na przykładzie grup zawodowych lekarzy, pielęgniarek
i ratowników medycznych**

Streszczenie

Założeniem Teorii Opanowywania Trwogi jest stwierdzenie faktu, iż człowiekowi niezbędna jest stała konieczność tworzenia buforu pozwalającego na pogodzenie instynktownego pragnienia życia, ze świadomością własnej śmiertelności.

Buforowanie lęku jest możliwe poprzez odwołanie się do trwalszych wartości zapewniających bezpieczeństwo poprzez odsunięcie na dalszy plan myśli o śmierci, ale też poprzez działania zapewniające symboliczną nieśmiertelność. Podstawą takich odwołań staje się samoocena, światopogląd, wiara czy postrzeganie przynależności do określonej grupy wyznającej wspólne wartości. Lęk przed śmiercią nie jest zjawiskiem o stałym nasileniu. Wywołuje go i wzmacnia refleksja nad śmiercią powstająca, między innymi, w chwili bezpośredniego zetknięcia się z umierającymi, na którą pracownicy ochrony zdrowia są narażeni w sposób oczywisty.

Przeprowadzono eksperyment mający na celu wykazanie, że ekspozycja treści zwiększających dostępność myśli o śmierci powoduje zmianę aktywności ratowników medycznych, pielęgniarek i lekarzy w obszarach takich jak: samoocena, nastrój, poczucie

sprawczości i wspólnotowości. Wyniki porównane zostały do grup studentów ostatnich lat studiów kształcących na kierunkach odpowiednich do grup zawodowych.

Stwierdzono, że refleksja nad śmiercią, nie wpływa na nastrój i nie modyfikuje samooceny profesjonalistów, ale uruchamiana jest w grupie studentów, gdzie jednak modyfikuje jedynie pojedyncze czynniki, z których skonstruowana była skala pomiaru. W całym badaniu, w grupie studentów uzyskiwano bardziej zróżnicowane wyniki, co pozwala sugerować, iż pracujący wykształcili specyficzne mechanizmy buforowania lęku przed śmiercią.

Dowodzono, że refleksja nad śmiercią wpływa na poczucie sprawczości i wspólnotowości profesjonalistów stykających się z problemem śmierci w praktyce zawodowej. Zmiany w tym zakresie zaobserwowano we wszystkich grupach jedynie po uwzględnieniu dodatkowego czynnika, jakim okazała się wiara badanych.

Pozostałe zmienne, takie jak: wiek, staż pracy, poziom dochodów, przynależność do grupy zawodowej miały wpływ na samoocenę, składowe nastroju, i inne parametry, ale zmiany w tych zakresach obserwowano niezależnie od ekspozycji na treści zwiększające dostępność myśli o śmierci – podkreślają one specyfikę badanej grupy.

Wykazano, że istnieje konieczność uwzględniania w przyszłych badaniach dodatkowych zmiennych, a na potrzeby badań profesjonalistów zatrudnionych w ochronie zdrowia należy dobierać lub opracowywać specyficzne narzędzia, przy czym badania winny być prowadzone przez interdyscyplinarne zespoły złożone z psychologów współpracujących z pracownikami ochrony zdrowia.

Słowa kluczowe: teoria opanowywania trwogi, śmierć, samoocena, poczucie sprawczości, ratownik medyczny, lekarz, pielęgniarka, student

The effect of reflection on death in self—assessment of health professional group – physicians, nurses and paramedics

Abstract

The main assumption of the Terror Management Theory is that the state of a human is required to create a buffer that allows him to reconcile his instinctive desire for life with the awareness of his own mortality.

Buffering anxiety is possible by referring to more stable values that ensure security by moving the thought of death into the background, but also through actions that provide symbolic immortality. The basis of these references are self—esteem, worldview, beliefs or perception of belonging to a specific group that shares common values.

Fear of death is not a phenomenon of constant intensity. The reflection on death arises at the moment of direct contact with the dying, to which health care specialists are exposed, in an obvious way.

An experiment was carried out to show that displaying content that increases the availability of thoughts about death may change the activity of paramedics, nurses and physicians in areas such as: self—esteem, mood, sense of agency and community. The results were compared to the groups of students on divisions relevant to professional groups.

Reflection on death does not affect the mood and does not modify the self—esteem of professionals, but it is launched in the group of students, where, however, modifies only individual factors from which the measurement scale has been constructed. Throughout all the studies, more diverse results were obtained in the group of students, which suggests that the specialists had developed specific mechanisms of avoiding fear of death.

It has been proven that the reflection on death affects the sense of agency and community of professionals facing the problem of death in professional practice. Changes on this area were observed in all groups only in case the additional factor were accounted. Shown that is the faith of the respondents.

Keywords: **terror management theory, death, self-esteem, sense of agency, paramedic, physician, nurse, student**